

GUIA DOCENT
GÈNERE I SOCIETAT

Coordinació: Elena Cardeñosa

Any acadèmic 2015-16

Informació general de l'assignatura

Denominació	GÈNERE I SOCIETAT
Codi	100928
Semestre d'impartició	2n Q Avaluació Continuada
Caràcter	Optativa
Nombre de crèdits ECTS	6
Grups	1
Crèdits teòrics	40
Crèdits pràctics	60
Coordinació	Elena Cardeñosa
Horari de tutoria/lloc	A concretar
Departament/s	Geografia i Sociologia
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	Per cada hora de treball presencial es requereix un hora i mitja de treball autònom
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català
Grau/Màster	Grau en Educació Social
Horari de tutoria/lloc	A concretar
Adreça electrònica professor/a (s/es)	ecardenosa@geosoc.udl.cat

Elena Cardeñosa

Informació complementària de l'assignatura

Sistema d'avaluació continuada i possibilitat d'avaluació única per aquells alumnes que compaginen estudis i treball.

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Formar l'alumnat en l'anàlisi social segons les relacions de gènere i exercitar la reflexió i l'anàlisi dels fenòmens socials vinculats al gènere.
- Contextualitzar històricament les desigualtats per raó de gènere i reconèixer les diferents aproximacions teòriques que se'n deriven.
- Conèixer les perspectives de gènere i les polítiques públiques d'igualtat amb l'objectiu de que puguin exercir les seves tasques com a tècnics/ques en els diferents àmbits d'actuació.
- Aprofundir en l'acció afirmativa, en la discriminació positiva i en el mainstreaming de gènere com a eina fonamental de les polítiques d'igualtat.
- Utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi de la matèria.
- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

Competències

- Capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, d'organització i planificació.
- Aprenentatge autònom i adaptació a situacions noves i obertura cap a l'aprenentatge al llarg de tota la vida i desenvolupament de la creativitat, iniciativa i esperit emprenedor.
- Comunicació oral i escrita, en la llengua materna i una llengua estrangera i utilització de les tecnologies de la informació (TIC) en el context professional i capacitat en la gestió de la informació.
- Capacitat per a treballar en equip, per a conduir i liderar grups, per resoldre conflictes, prendre decisions i desenvolupar habilitats per a les relacions interpersonals.
- Compromís ètic, respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i als valors propis de la cultura de pau i els valors democràtics; d'assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.
- Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals i legals que constitueixen a l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
- Conèixer els supòsits filosòfics, pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics i qualsevol altre fonament teòric de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.
- Mostrar una actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança cap als subjectes e institucions d'educació social.

Continguts fonamentals de l'assignatura

CONTINGUT

Bloc 1

La construcció social del gènere: conceptes essencials

Sexe i gènere: estereotips i prejudicis de gènere

Identitats de gènere

Aproximació teòrica a les principals aportacions dels estudis de gènere. Principals teories

Patriarcat, ideologia i dominació simbòlica

Bloc 2

La socialització diferencial de gènere a la família

La socialització diferencial de gènere a l'escola

Altres agències de socialització: el mercat de treball els mitjans de comunicació

Violència de gènere

Monogràfics:

1. Dones i pobresa
2. Dones immigrants
3. Dones que pateixen violència de gènere
4. Dones prostitutes
5. Dones i 3a edat
6. Dones i salut
7. Dones i lideratge
8. Polítiques de gènere
9. Programes amb perspectiva de gènere
10. Sexisme en el llenguatge

Eixos metodològics de l'assignatura

Presencial (40%): Presentació dels temes, visionat de materials audiovisuals, participació en els debats, anàlisi de casos, treball cooperatiu)

No presencial (60%): Lectures de textos, preparació de l'examen, confecció d'un monogràfic, carpeta d'aprenentatges: recull setmanal dels aspectes més rellevants, crítica i aportacions particulars.

Tots els materials necessaris per a la realització del curs estaran disponibles a la xarxa així com hi haurà breus anotacions setmanals sobre les diferents dinàmiques realitzades. Una de les lectures obligatòries que es treballaran serà en una llengua estrangera.

Un requisit indispensable és la correcció lingüística i formal en les produccions escrites seguint la guia de treballs que trobareu a <http://www.fce.udl.cat/Recursos/guies/guiatreballs.pdf>

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SESSIÓ	MODALITAT	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS	TASQUES PROFESSOR/A	TASQUES ALUMNES	RECOMANACIONS	% AVALUACIÓ

<p>BLOC 1.</p>	<p>P/NP</p>	<p>Introducció a la teoria del gènere social i les diferents perspectives sobre la configuració de la identitat de gènere. Introducció als debats sobre el concepte de sexe i gènere. Introducció a la perspectiva sociològica de la noció de divisió sexual del treball i modus de producció domèstic, patriarcat, sistema econòmic i reconstrucció històrica de la perspectiva del gènere.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5 i 6</p>	<p>Formar l'alumnat en l'anàlisi social de les relacions de gènere. Contextualitzar històricament l'estudi de les identitats de gènere. Ampliar el marc interpretatiu sociològic des d'una perspectiva de respecte als drets humans, als valors democràtics i de justícia social. Promoure la comprensió dels plantejaments teòrics de gènere i les seves aplicacions pràctiques.</p>	<p>Assistència, i participació a classe. Reflexionar sobre conceptes i recerca d'exemples en la realitat social. Analitzar críticament les lectures dels autors/res tractats. Interpretar de les teories de gènere amb l'anàlisi de casos. Exercitar la reflexió i l'anàlisi dels fenòmens socials vinculats al gènere. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.</p>	<p>L'assistència i la participació a classe. El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents. L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura. L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats.</p>	<p>Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc. Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes treballats i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social.</p>
-----------------------	-------------	--	--------------------------	---	--	--	--

<p>BLOC 2.</p>	<p>P/NP</p>	<p>Anàlisi de les diferents facetes socials del gènere, de la família a la societat multicultural passant per mercat de treball, educació, l'espai públic i privat i els mitjans de comunicació.</p> <p>Coneixement i introducció de les eines per a la promoció del llenguatge no sexista.</p>	<p>1, 2, 3, 4, 5 i 6</p>	<p>Introduir a l'alumnat en la visió del gènere en les diferents facetes de la vida quotidiana. Promoure la comprensió dels plantejaments teòrics de gènere i les seves aplicacions pràctiques. Assessorar l'alumnat en tasques d'inici de la observació de l'entorn i en treballs que comporten metodologies pròpies de les ciències socials. Oferir un coneixement transversal sobre les diferents institucions amb poder públic i mitjans de comunicació. Fomentar el debat i la crítica social des de la perspectiva sociològica i la relació amb la teoria introductòria dels debats sobre capitalisme, patriarcat, poder i desigualtat.</p>	<p>Assistència, reflexió i participació activa a classe. Realitzar observacions de camp. Introduir-se en l'anàlisi de la vida quotidiana amb l'ús de les noves tecnologies i de la bibliografia pertinent. Participar del debat i discussió de la qüestió de gènere al segle XXI i desenvolupar un pensament i un raonament crítics. Analitzar problemes derivats de l'aplicació de polítiques públiques de reconeixement de gènere en l'espai públic d'acord amb les nostres societats complexes. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.</p>	<p>L'assistència i la participació a classe.</p> <p>El seguiment de les lectures i els materials complementaris proposats pels docents.</p> <p>L'ús de les tutories per al seguiment de l'assignatura.</p> <p>L'ús de les noves tecnologies per a la recerca i la recerca bibliogràfica de materials originals dels autors recomanats.</p>	<p>Avaluació continuada individual amb un exercici al final de cada bloc.</p> <p>Demostrar la capacitat de desenvolupar un discurs elaborat que verifiqui la comprensió de la teoria treballada a classe, la capacitat d'interrelació dels conceptes treballats i la capacitat d'aplicació d'aquests a la realitat social.</p>
-----------------------	-------------	---	--------------------------	---	---	--	--

Sistema d'avaluació

Avaluació

Modalitat avaluació continuada

- Participació a classe, preparació i exposició d'un tema: 20% (inclou l'aportació, visió i explotació de materials)

audiovisuals) .

- Monogràfic: 20%
- Carpeta d'aprenentatge: 20%
- Debat virtual i síntesis: 40%

Sistemes de guia, tutorització i seguiment: És obligatori de realitzar un mínim de 2 tutories per a revisar el seguiment de la carpeta d'aprenentatge i monogràfic.

Solament serà recuperable la part de la nota del debat mitjançant un examen que es realitzarà al juny.

La nota final de l'assignatura s'obté a partir de la suma de totes les notes anteriorment desglossades.

Totes les dates d'entrega de treballs, debat i carpeta d'aprenentatge es concretaran durant la primera setmana de classe conjuntament amb els alumnes.

Modalitat avaluació única (per aquells alumnes que compaginen estudis i treball). Per tindre accés a aquesta segona opció es tindrà que fer la corresponent sol·licitud a secretaria.

- Monogràfic: 20%
- Debat virtual i síntesis: 40%
- Lectura i activitats de dos documents / articles / o visionat audiovisuals relacionats amb la part teòrica de l'assignatura: 20%
- Treball de síntesis teòric: 20%

Les dates de presentació de treballs, debat, activitats i monogràfic es realitzarà en una única entrega al final del semestre.

La nota final de l'assignatura s'obté a partir de la suma de totes les notes anteriorment desglossades. Solament serà recuperable la part de la nota del debat mitjançant un examen que es realitzarà al juny.

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA BLOC 1

- Acker, J. (1988). Class, gender and relations of distribution. Signs 13.
- Amorós, C.; Cobo, R. y Miyares, A. (2006) Interculturalidad, feminismo y educación. Publicado en: Mujeres en red. El periodico feminista. Disponible a: http://www.mujiresenred.net/IMG/article_PDF/article_a829.pdf
- Astelarra, J. (coord.) (2007) Género y cohesión social. Documento de trabajo nº16. Madrid. Fundación Carolina
- Beauvoir, S. (2005). El segundo sexo. Madrid: Editorial Cátedra
- Borderías, C. (1996). Identidad femenina y recomposición del trabajo. A: Rodríguez, A. Goñi B. I
- Bourdieu, P. (2000). La dominación masculina. Barcelona: edicions 62.
- Revista de l'associació catalana de sociologia, num.12 juliol. Disponible en versió electrònica a: <http://www.iec.es/institucio/societats/acsociologia/publicacions/revistes/num12index.htm>
- Butler, J. (1997). Against proper objects. A: Weed, e., Schor, n. (eds) Feminism meets queer theory. Bloomington: Indiana University Press.
- Butler, J.. (2002) Cuerpos que importan. Barcelona: Paidós.
- Centro del profesorado y recursos. Educación para la igualdad. Disponible a: <http://igualdadaviles.blogspot.com.es/2010/03/seminario-trabajando-por-la-igualdad-en.html>
- Collins, P. (2000) Gender, black feminism, and black political economy. Annals of the american academy of political and social science, 568, pp. 41-53.
- Crawford, L. (1999) Kate Millett, the ambivalent feminist. Salon. Disponible a: <http://www.salon.com/1999/06/05/millet/>
- DDAA (1999) Les desigualtats socials a Catalunya. Barcelona: ed. Mediterrània.
- De Lucas, J. (1994) El desafío de las fronteras: derechos humanos y xenofobia frente a una sociedad plural. Madrid: Temas de hoy.
- Delphy, C. (1988) Patriarchy, Domestic Mode of Production, Gender and Class. A: Cary Nelson and Lawrence Grossberg, eds. Marxism and the Interpretation of Culture. Urbana: University of Illinois Press. 259-267
- Delphy, C. (2012) La condition du don, c'est l'égalité, entretien avec Christine Delphy. Revue du MAUSS.
- Dossier pédagogique. La domination masculine. Disponible a: < http://infofemmes-aquitaine.org/base_doc/genre_et_education/DC17.pdf >
- Duby, G. (2000) Historia de las mujeres. Barcelona: Taurus.
- Durán, M.A. (2011) El tiempo como campo de las políticas públicas. Seminario internacional. Políticas de tiempo, tiempo de las políticas. Conferencia regional sobre la Mujer de América Latina y el Caribe.

- Falcón, L. Web oficial disponible a: <<http://lafeministalf.blogspot.com.es/>>
- Flaquer, Ll. Et al. (2006). Monoparentalitat i infància. Barcelona: Fundació "La Caixa"
- Flaquer, Ll. (1999). La estrella menguante del padre. Barcelona: Ariel.
- Flaquer, Ll. (2000). Les polítiques familiars en una perspectiva comparada. Col·lecció estudis socials núm. 3. Barcelona: Fundació "La Caixa". Edició electrònica disponible a: www.fundacio.lacaixa.es
- Firestone, S. (2012) Shulamith Firestone, fundadora del feminismo radical. Nodo50. Contrainformación en la red.
- Gil, M. (coord) (2007). Cuerpos que hablan. Género, identidades y representaciones sociales. Barcelona: Editorial Montesinos.
- Gil, E. (2000) Medias miradas. Un análisis cultural de la imagen femenina, ed. Anagrama, Barcelona.
- Sección femenina. (1958) Guia de la buena esposa. 11 reglas para mantener a tu marido feliz. Economía domestica para bachillerato y magisterio.
- Goffman, E. (1991) La ritualización de la femineidad. A: Los momentos y sus hombres. Barcelona, Paidós. P. 134-169
- Irigaray, L. (1985) El cuerpo a cuerpo con la madre. El otro genero de la naturaleza. Otro modo de sentir. Barcelona: Edicions de les dones.
- Izquierdo, M.J. (comp.) (1995). Género y valores. Vitoria-gasteiz: Emakunde/Instituto Vasco de la mujer.
- Izquierdo, M.J. (1983). Poder, sexo i edad. A: Astelarra, J., Izquierdo, M.J. II Jornades del patriarcat. Bellaterra: UAB.
- Luna, L. (comp.) (2001). Mujeres y sociedad. Nuevos enfoques teóricos y metodológicos. Barcelona: Editorial UB.
- Maruani, M.; Rogerat, C.; Torns, T. (dirs.) (2000) Las nuevas fronteras de la desigualdad. Hombres y mujeres en el mercado de trabajo. Barcelona, Icaria.
- Maslin, J. (2013) Looking Back at a Domestic Cri de Coeur. US edition. The New York Times. Disponible a: http://www.nytimes.com/2013/02/19/books/betty-friedans-feminine-mystique-50-years-later.html?pagewanted=all&_r=0
- Mayoral, D. (2007) La organización social del género. A: Merino, R.; De la Fuente, G. Sociología para la intervención social y educativa. Madrid: ed. Complutense, pp.188-221.
- Mayoral, D. i Molina, F. (2002) Les desigualtats ocultes: llengua, cultura i educació. Lleida: Pagès editors.
- McRobbie, A. (1988) Entrevista con Juliet Mitchell. Revista nº170 New Left Review.
- Miguel, A. (1997) Lo personal es político. Crítica de libros. Universidad de La Coruña.
- Millet, K. (1975). Política sexual. Mèxic: Aguilar.
- Peña, E.M (2007) Origen de las desigualdades. Inicitiva comunitaria EQUAL. Edición: Mancomunidad de Municipios Valle del Guadiato. Disponible a: <http://www.fundacionmujeres.es/maletincoeducacion/pdf/CUAD1horiz.pdf>
- Russell hochschild, A. (2008). La mercantilización de la vida íntima. Madrid: editorial Katz editores
- Sabsay L. (2009) Judith Butler para principiantes. Publicado en Página 12
- Soley- Beltran, P. (2011) Cuerpos ideales. Una aproximación interdisciplinaria al estudio de las modelos de moda. Quaderns d'Antropologia 26. 107-134 Barcelona. Institut Català d'Antropologia.
- Soto, A. La mujer bajo el franquismo. Disponible a: <http://mayores.uji.es/proyectos/proyectos/lamujerbajofranquismo.pdf>
- Uría Rios, P. (2009). El feminismo que no llegó al poder. Madrid: editorial Egales.

BIBLIOGRAFIA BLOC 2

- Bernstein, B. (1985). Clase social, lenguaje y socialización. Educación y sociedad, 4.
- Borderías C. (comp) (1994). Las mujeres y el trabajo. Rupturas conceptuales. Barcelona: Icaria.
- Borderías, C.; Carrasco, C. i Torns T. (eds.) (2011) Trabajo de cuidados. Historia, teoría y políticas. Madrid. Editorial: Los libros de la catarata.
- Brullet, C. (2009) Les polítiques locals de suport a les famílies. A: VIA 09 Revista del Centre d'estudis Jordi Pujol.
- Calvo, A.; Garcia, M. y Susinos, T. (2011) El largo camino hacia la coeducación. Un análisis de las etapas de la educación de las mujeres a partir de tres relatos de vida escolar. Revista de educación, 354 p.p. 549-573
- Camps, J. (2010) Socialització de gènere a l'aula. Elements per a la comprensió dels condicionants de l'escolarització mixta i diferenciada des de la psicologia social. Tesis doctoral. Universitat Internacional de Catalunya. Disponible a: <<http://www.tdx.cat/handle/10803/9349;jsessionid=7ABEE8D43EBF9C90C558A697EE363BE3.tdx2>>
- Carreras, A. (2011) La construcció dels gèneres dels del bressol: recerca sobre la construcció de les identitats de gènere a la primera infància. Projecte de recerca finançat per l'Ajut a la Recerca Francesca Bonnemaison. Disponible a: <http://www.diba.cat/c/document_library/get_file?uuid=18d053ff-8ca4-47ba-b52c-078124d56e42&groupId=232140>
- Carrasquer, P.; Parella, S.; Recio, C. y Torns, T. (2007) Les dones i el treball a Catalunya: mites i certeses. Generalitat de Catalunya. Institut català de les Dones.
- Consejo Económico y Social. España. (2012) Informe 01/2011. Tercer informe sobre la situación de las mujeres en la realidad sociolaboral española. Madrid.
- Cromer, S. y Turin A. Que ven los niños en los libros de imágenes? Respuestas sobre los estereotipos. Association

européenne Du Côte Des Filles. Disponible a: <http://www.fundacionsr.com/pdfs/2encuesta.pdf>

- Flaquer, Ll. (2008). Diversitat familiar, benestar de la infància i cohesió social a Catalunya. Nota d'economia. Revista d'economia catalana i de sector públic. Núm. 91: 71-86. Barcelona: Generalitat de Catalunya a: http://www.gencat.cat/economia/doc/doc_29034341_1.pdf
- Guerrero, P. Escuela y género: una revisión de las prácticas discriminatoras de las mujeres en contexto escolar. Disponible a: <<http://www.biblioteca.org.ar/libros/ge-esc.pdf>>
- Informe sobre las víctimas mortales de la violencia de género y de la violencia doméstica en el ámbito de la pareja o ex pareja en 2011. Consejo General de Poder Judicial. Sección de observatorio contra la violencia doméstica y de género.
- Izquierdo, M.J. (1985) Mujer y además joven. Papers. Revista de sociología, núm. 8.
- Izquierdo, M.J. (1988) La desigualdad de las mujeres en el uso del tiempo. Madrid: Instituto de la mujer.
- Martín Díaz, E. (2008) El impacto del género en las migraciones de la globalización: mujeres, trabajos y relaciones interculturales. Scripta nova. Revista electrónica de geografía y ciencias sociales, vol. Xii, núm. 270 (133), [<http://www.ub.es/geocrit/-xcol/72.htm>]
- Organización de las Naciones Unidas (2007) Ciencia, tecnología y género. Informe internacional. Resumen. Ediciones UNESCO.
- Parella, S. (2003). Mujer, inmigrante y trabajadora: la triple discriminación. Barcelona: Anthropos.
- Pérez cantó, P. (2009). El origen histórico de la violencia contra las mujeres. Madrid: Editorial Dilema.
- Samper, Ll. et al. (2000). Continuitats i canvi en l'estructura social a Lleida. (1960-1990). Lleida: ed. Pagès.
- Sensibilización y formación del profesorado. Analizamos el sexismo en la literatura infantil. Coeducamos. Disponible a: <http://www.oei.es/genero/documentos/docentes/Coeducamos.pdf>
- Subirats, M. La coeducación hoy: 10 ideas base. Igualdad de Género y Educación. Disponible a: <http://www.educacionenvalores.org/IMG/pdf/subirats.pdf>
- Subirats, M. (2009) La escuela mixta ¿garantía de coeducación?. CEE Participación Educativa. p.p. 94-97
- Subirats, M. (2010) ¿Coeducación o escuela segregada? Un viejo y persistente debate. RASE: Revista de la Asociación de Sociología de la Educación, vol. 3 núm. 1: 143-158
- Subirats, M. (2011) Repensando la coeducación en tiempos difíciles. Clave XXI. Reflexiones y experiencias en Educación. N 5. CEP de Villamartín.
- Torns, T. y Carrasquer, P. (1987) Entorn dels conceptes de dona i treball . a DDAA: Visió de Catalunya, treball domèstic i vida quotidiana 2011 – 2012. Barcelona: Diputació de Barcelona.